

Bruksela, dnia 27.2.2023 r.
COM(2023) 96 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

dotyczące wdrożenia rozporządzenia (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich

1. WPROWADZENIE

Głównym celem rozporządzenia (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych¹ jest określenie wspólnych zasad i standardów jakości dotyczących unijnych statystyk, które są regularnie sporządzane w tych trzech obszarach.

Zgodnie z art. 12 Komisja musi przedstawić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie pierwsze sprawozdanie z wykonania rozporządzenia do 28 lutego 2018 r., a następnie co 5 lat. W szczególności w sprawozdaniu tym należy:

- (1) ocenić jakość danych w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych;
- (2) ocenić korzyści wynikające z takich informacji statystycznych dla UE, państw członkowskich, dostawców i użytkowników w stosunku do kosztów;
- (3) określić obszary wymagające poprawy i wszelkich niezbędnych zmian w kontekście wyników oceny.

W niniejszym sprawozdaniu przeanalizowano najważniejsze aspekty wdrożenia rozporządzenia (WE) nr 184/2005 przez państwa członkowskie oraz środki wprowadzone przez Komisję w celu zapewnienia wysokiej jakości statystyk europejskich dotyczących bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

2. ŚRODKI WYKONAWCZE

Od czasu przyjęcia rozporządzenia (WE) nr 184/2005 Komisja przyjęła następujące akty prawne:

- (1) rozporządzenie Komisji (WE) nr 601/2006²;
- (2) rozporządzenie Komisji (WE) nr 602/2006³;
- (3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1055/2008⁴;
- (4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 707/2009⁵;

---

¹ Dz.U. L 35 z 8.2.2005, s. 23.

² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 601/2006 z dnia 18 kwietnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie formatu i procedury przekazywania danych (Dz.U. L 106 z 19.4.2006, s. 7).

³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 602/2006 z dnia 18 kwietnia 2006 r. dostosowujące rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady poprzez aktualizację wymagań dotyczących danych (Dz.U. L 106 z 19.4.2006, s. 10).

⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1055/2008 z dnia 27 października 2008 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie kryteriów jakości i sprawozdawczości jakościowej w dziedzinie statystyki bilansu płatniczego (Dz.U. L 283 z 28.10.2008, s. 3).

⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 707/2009 z dnia 5 sierpnia 2009 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych (Dz.U. L 204 z 6.8.2009, s. 3).

- (5) rozporządzenie Komisji (UE) nr 555/2012⁶;
- (6) rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/505⁷.

Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1013⁸, zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 184/2005, dostosowano to rozporządzenie do art. 290 i 291 TFUE przez zastąpienie uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji tym rozporządzeniem uprawnieniami do przyjmowania aktów delegowanych i wykonawczych.

W wymienionych aktach prawnych określono wymagany format i sposób przekazywania danych przez państwa członkowskie do Eurostatu, zaktualizowane wymogi dotyczące danych oraz harmonogram i kryteria jakości odnoszące się do krajowych sprawozdań dotyczących jakości. W szóstym wydaniu podręcznika na temat bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (BPM6) Międzynarodowego Funduszu Walutowego, opublikowanym w 2009 r., przedstawiono ponadto ramy koncepcyjne na potrzeby zestawiania przez państwa członkowskie MFW statystyk bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Określono w nim jednolite definicje i klasyfikacje w celu ustanowienia wspólnej podstawy gromadzenia i zestawiania danych dotyczących sytuacji zewnętrznej oraz w celu ułatwienia porównywalności danych z różnych krajów. Na szczeblu europejskim wymogi, które muszą być spełnione przy sporządzaniu statystyk bilansu płatniczego, określono w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 555/2012 zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 184/2005.

3. GŁÓWNE ZBIORY DANYCH

Statystyka bilansu płatniczego jest źródłem szczegółowych informacji na temat transakcji pomiędzy krajem sporządzającym sprawozdanie a resztą świata. Rozporządzenie (WE) nr 184/2005 dotyczy gromadzenia następujących pięciu zbiorów danych:

- miesięcznej statystyki bilansu płatniczego;
- kwartalnej statystyki bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej;
- rocznej statystyki międzynarodowego handlu usługami;
- transakcji bezpośrednich inwestycji zagranicznych (włączając dochód);
- stanów bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

W przypadku każdego z tych zbiorów danych Eurostat zbiera dane od państw członkowskich i wykorzystuje je do tworzenia danych zagregowanych dla UE, które są publikowane wraz z danymi poszczególnych państw członkowskich w internetowej referencyjnej bazie danych Eurostatu.

Dane dotyczące miesięcznego bilansu płatniczego oraz pierwsze wstępne wskaźniki kwartalnego bilansu płatniczego oparte na oszacowaniach miesięcznych są dostępne siedem

---

⁶ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji (Dz.U. L 166 z 27.6.2012, s. 22).

⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2019/505 z dnia 19 grudnia 2018 r. zmieniające załącznik I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 184/2005 w odniesieniu do poziomów podziału geograficznego (Dz.U. L 85 z 27.3.2019, s. 1).

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1013 z dnia 8 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 184/2005 w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich (Dz.U. L 171 z 29.6.2016, s. 144).

tygodni po zakończeniu okresu referencyjnego. Pierwsze oszacowania dotyczące kwartalnego bilansu płatniczego/międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są udostępniane 14 tygodni po zakończeniu okresu referencyjnego. Kwartalny bilans płatniczy obejmuje znacznie szerszy zbiór informacji niż miesięczne oszacowania wstępne i jest przedstawiany bardziej szczegółowo. Z finansowego punktu widzenia fakt, że rachunek finansowy bilansu płatniczego, dochody z inwestycji i międzynarodowa pozycja inwestycyjna są sporządzane równocześnie i spójnie, zapewnia lepszą jakość ich kwartalnych oszacowań, a ponadto umożliwia bardziej kompleksową analizę relacji transgranicznych. Kwartalny bilans płatniczy/kwartalna międzynarodowa pozycja inwestycyjna obejmują również podział geograficzny głównych partnerów gospodarczych, w szczególności najważniejszych krajów o gospodarce rozwiniętej i krajów o gospodarce wschodzącej.

W uzupełnieniu publikacji kwartalnych raz w roku publikowane są bardziej szczegółowe statystyki dotyczące międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ). Dane roczne na temat BIZ obejmują więcej informacji niż dane kwartalne na temat BIZ ze względu na dostępność rocznych sprawozdań finansowych przedsiębiorstw. Dzięki większej ilości informacji i pełniejszej kontroli jakości dotyczących stanów BIZ możliwe jest obliczenie poszczególnych składników ich odmian oraz dochodów z tego tytułu. Istotnym usprawnieniem jest ustanowienie przez Eurostat możliwości gromadzenia przez państwa członkowskie danych dotyczących wartości przychodzących BIZ w podziale na gospodarkę będącą ostatecznym inwestorem. Takie dobrowolne gromadzenie danych ma na celu pokazanie „prawdziwego” pochodzenia BIZ – inwestora ostatecznego. Dane roczne na temat międzynarodowego handlu usługami są przedstawiane w postaci szczegółowego wykazu w podziale na pozycje usług z uwzględnieniem podziału geograficznego na poziomie Geo 5. Państwa członkowskie przekazują dane 9 miesięcy po zakończeniu okresu referencyjnego, a ich publikacja następuje około 2,5–3 miesiące później. Roczna statystyka BIZ obejmuje przepływy i stany w podziale według rodzaju instrumentu, kraju partnerskiego i działalności gospodarczej. Ponadto wymagana jest odrębna statystyka BIZ w odniesieniu do podmiotów specjalnego przeznaczenia będących rezydentami. Państwa członkowskie przekazują dane 9 miesięcy po zakończeniu okresu referencyjnego, a ich publikacja następuje około 3 miesiące później.

4. JAKOŚĆ TWORZONEJ STATYSTYKI

Zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 184/2005 państwa członkowskie przekazują Komisji sprawozdanie dotyczące jakości przekazywanych danych. Ponadto zgodnie z art. 4 ust. 4 jakość danych przekazanych do Eurostatu jest oceniana na podstawie sprawozdań dotyczących jakości przy pomocy Komitetu ds. Europejskiego Systemu Statystycznego. Poniższa analiza dotyczy wyników najnowszych dostępnych sprawozdań dotyczących jakości (tj. sprawozdań za 2022 r., które dotyczą danych przekazanych przez państwa członkowskie w 2021 r.).

4.1. Poprawność metodyczna i procedury statystyczne

Poprawność metodyczna i procedury statystyczne, pojęcia, definicje i praktyki stosowane przy sporządzaniu statystyk bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami, bezpośrednich inwestycji zagranicznych i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są zasadniczo zgodne z zasadami i wytycznymi określonymi w BPM6, przy czym uwzględniono szczególne aspekty uzgodnione na poziomie UE w odniesieniu do sporządzania zagregowanych danych dla strefy euro i UE.

4.2. Aktualność i terminowość

Dane na temat miesięcznego i kwartalnego bilansu płatniczego, kwartalnej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, rocznej statystyki międzynarodowego handlu usługami oraz bezpośrednich inwestycji zagranicznych były przekazywane w sposób mniej terminowy niż w przypadku poprzedniego sprawozdania dotyczącego jakości za 2021 r. zawierającego dane za 2020 r., przy czym cztery kolejne państwa członkowskie dostarczyły zbiory danych po terminie.

4.3. Przydatność

Ponieważ rozporządzenie (WE) nr 184/2005 miało stanowić odpowiedź na potrzeby użytkowników danych, istotne jest przeanalizowanie sposobu wykorzystywania tych danych oraz wskazanie korzyści wynikających ze statystyki bilansu płatniczego dla użytkowników.

Statystyka bilansu płatniczego jest intensywnie wykorzystywana do celów kształtowania polityki przez właściwe instytucje krajowe i międzynarodowe. Ze statystyk tych korzystają Komisja Europejska i Rada, Europejski Bank Centralny (EBC) i Eurosystem, MFW, Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz grupa G-7 i G-20.

Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej jest wykorzystywana do celów polityki pieniężnej. W połączeniu z innymi wskaźnikami statystyka z zakresu wymiany towarów i usług jest wykorzystywana do oceny presji inflacyjnej w gospodarkach wynikającej z popytu zewnętrznego, a także do ilościowego określania udziału wywozu netto w produkcie krajowym brutto. Dane na temat bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są również wykorzystywane do oceny stabilności równowagi zewnętrznej gospodarek krajowych posiadających własną walutę lub unii walutowej (np. strefy euro), do której należą gospodarki krajowe, oraz ewentualnej presji na kurs wymiany walut. Dane na temat bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej są ponadto obszernie wykorzystywane w ramach procedury dotyczącej zakłóceń równowagi makroekonomicznej.

Statystyka bilansu płatniczego jest także uwzględniana w sprawozdaniach z konwergencji sporządzanych i publikowanych przez Komisję Europejską i EBC w odniesieniu do poszczególnych państw członkowskich, które nie uczestniczą jeszcze w unii gospodarczej i walutowej (UGW).

W art. 143 i 144 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wyraźnie odniesiono się do bilansu płatniczego i zobowiązano Komisję do regularnego informowania Rady o rozwoju sytuacji w zakresie bilansu płatniczego w państwach członkowskich nieuczestniczących w UGW.

Zmiany w obrotach bieżących odnotowane w poszczególnych państwach członkowskich analizuje się w związku z ich konkurencyjnością, natomiast statystyka z zakresu inwestycji portfelowych i bezpośrednich jest wykorzystywana do celów analizy atrakcyjności państw członkowskich dla inwestorów międzynarodowych.

Statystyka bilansu płatniczego powinna być zgodna z innymi kluczowymi statystykami gromadzonymi w powiązanych obszarach statystycznych mających znaczenie dla UE, takich jak:

- produkt krajowy brutto (z uwzględnieniem transgranicznych transakcji w zakresie towarów i usług), w tym szybkie szacunki, do których potrzebne są wskaźniki miesięcznego bilansu płatniczego;

- dochód narodowy brutto (z uwzględnieniem transgranicznych transakcji w zakresie towarów i usług oraz dochodu);
- rachunki reszty świata w kwartalnych rachunkach sektorowych UE i strefy euro, w tym w rachunkach finansowych.

Dla niektórych użytkowników szczególne znaczenie mają, oprócz głównych agregatów, następujące określone pozycje:

- publikowane co roku przez Eurostat szczegółowe informacje na temat międzynarodowego handlu usługami są ważne dla negocjacji handlowych i określania polityki celnej;
- geograficzny podział statystyki bilansu płatniczego ułatwia monitorowanie interakcji między państwami członkowskimi UE a państwami trzecimi;
- struktura przepływów i stanów finansowych (pod względem inwestycji bezpośrednich, portfelowych i innych) jest cennym źródłem informacji dla oceny stabilności finansowej;
- szczegółowe informacje na temat przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych mają istotne znaczenie dla oceny stopnia otwartości niektórych rynków lub dla oceny ogólnej rentowności kapitału zainwestowanego w ramach inwestycji bezpośrednich poprzez wykorzystanie statystyki dochodów i pozycji.

Członkowie grupy roboczej ds. bilansu płatniczego uznają, że wdrożenie rozporządzenia (WE) nr 184/2005 spowodowało szereg zmian, które pod wieloma względami przyczyniły się do poprawy jakości statystyki bilansu płatniczego. Podczas oceny korzyści płynących z wdrożenia rozporządzenia dla krajowych podmiotów opracowujących dane i użytkowników danych członkowie grupy roboczej ds. bilansu płatniczego zostali poproszeni o przyznanie punktów w skali od 1 do 5 (ocena 1 oznacza, że rozporządzenie przyniosło najmniejsze korzyści, a ocena 5 oznacza największe korzyści). Otrzymano następujące wyniki:

- średnia ocena punktowa dotycząca dostępności dla użytkowników bardziej szczegółowych danych na temat bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych wynosi 3,8;
- średnia ocena punktowa dotycząca dostępności dla użytkowników bardziej aktualnych i terminowych danych na temat bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych wynosi 3,9;
- średnia ocena punktowa dotycząca poprawy spójności między danymi dotyczącymi bilansu płatniczego i danymi z zakresu rachunków narodowych wynosi 4,4.

Ponadto grupa robocza ds. bilansu płatniczego zwróciła uwagę, że dzięki zmianom metodycznym i nowym standardom BPM6, a także większej koncentracji na danych dotyczących międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, wprowadzonym na poziomie UE w 2014 r. rozporządzeniem Komisji (UE) nr 555/2012, zwiększyła się przejrzystość, a użytkownicy danych statystycznych uczestniczący w kształtowaniu polityki makroekonomicznej i badaniach nad gospodarką zyskali istotne informacje dodatkowe. Kolejną dostrzeżoną korzyścią jest fakt, że rozporządzenie przyczyniło się do poprawy porównywalności i spójności danych między państwami członkowskimi.

Podczas analizy kompletności danych grupa robocza ds. bilansu płatniczego odnotowała nieznaczną poprawę w tym zakresie w porównaniu z poprzednim sprawozdaniem dotyczącym jakości, w szczególności w przypadku kwartalnego bilansu płatniczego i bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W zakresie miesięcznego i kwartalnego bilansu płatniczego oraz kwartalnej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej wszystkie 27 państw członkowskich

spełniło w 100 % wymogi w odniesieniu do miesięcy referencyjnych w 2021 r. Kompletność danych związanych ze statystyką międzynarodowego handlu usługami wyniosła średnio 99 %. Średni wskaźnik kompletności w UE oszacowano na 98 % zarówno w odniesieniu do przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych, jak i w odniesieniu do stanów bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

4.4. Dostępność

Dane są również dostępne na krajowych stronach internetowych i towarzyszą im odpowiednie metadane, przy czym istnieją pewne ograniczenia wynikające z krajowych polityk dotyczących rozpowszechniania mających zastosowanie do danych krajowych i danych przesyłanych do Eurostatu. Eurostat publikuje w swojej publicznej bazie danych wspomniane dane na temat miesięcznego i kwartalnego bilansu płatniczego, kwartalnych międzynarodowych pozycji inwestycyjnych i zmian wyceny, rocznej statystyki międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Nastąpiła poprawa w zakresie dostępności danych dla użytkowników ostatecznych – 23 państwa członkowskie zaklasyfikowały jako „podlegające publikacji” 100 % głównych pozycji kwartalnego bilansu płatniczego, a 24 państwa członkowskie tak samo zaklasyfikowały 100 % głównych pozycji kwartalnej międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Niektóre państwa członkowskie oznaczają swoje dane krajowe jako „niepodlegające publikacji” lub „poufne”. Ogranicza to wartość informacji statystycznych, które mogą być udostępniane użytkownikom.

Ogólnie rzecz biorąc, z danych dotyczących bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych korzysta znaczna liczba użytkowników. Dane te są wykorzystywane w szerokim zakresie w ramach kształtowania polityki unijnej i w analizach makroekonomicznych przeprowadzanych przez użytkowników z sektora przedsiębiorstw i środowiska naukowego, a także przez obywateli.

4.5. Dokładność i wiarygodność

W przypadku rachunku towarów, usług i dochodów wtórnych odnotowano stosunkowo niewielkie korekty, zarówno w przypadku miesięcznego, jak i kwartalnego bilansu płatniczego. Wzrosła liczba korekt na rachunku dochodów pierwotnych, głównie w związku z dochodem z inwestycji bezpośrednich. Wynika to między innymi z faktu, że informacja na temat inwestycji bezpośrednich i składników związanego z nimi dochodu jest bardziej kompletna na poziomie rocznym, kiedy dostępne są już roczne sprawozdania finansowe przedsiębiorstw. Średnia wartość korekt w przypadku pozycji rachunku finansowego była na ogół wyższa niż w przypadku pozycji rachunku obrotów bieżących, przy czym wielkość korekt dotyczących głównych pozycji międzynarodowej pozycji inwestycyjnej była znacznie mniejsza niż w przypadku bilansu płatniczego.

4.6. Spójność i porównywalność

4.6.1. Spójność wewnętrzna

Ogólny poziom zachowania zasad spójności należy uznać za zadowalający. Pomędzy kwartalnymi i rocznymi danymi na temat międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych nie występują niemal żadne rozbieżności. Państwa członkowskie podjęły znaczne starania w celu zmniejszenia wielkości błędów i opuszczeń, jak wykazano

w odniesieniu do rachunku obrotów bieżących i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. W niektórych przypadkach ich wielkość nadal jednak pozostaje znaczna⁹.

4.6.2. *Spójność zewnętrzna*

Ogólna sytuacja w UE w zakresie spójności między statystyką bilansu płatniczego a statystyką międzynarodowego handlu towarami nadal jest dobra, przy czym rozbieżności zazwyczaj są tłumaczone różnicami w zakresie metodyki wynikającymi z dwóch różnych standardów zapisu (BPM6 i IMTS 2010). W kilku państwach członkowskich stwierdzono pełną lub bardzo dobrą spójność między rachunkiem bieżącym bilansu płatniczego a rachunkami narodowymi, natomiast w przypadku niektórych innych państw członkowskich występują różnice, niekiedy znaczne. Eurostat i państwa członkowskie wskazały kilka przyczyn niespójności, np. różne praktyki w zakresie opracowywania danych, różne źródła danych, wpływ roczników i przeglądów, a także różne interpretacje podręczników i przewodników statystycznych. Wspólne starania państw członkowskich, EBC i Eurostatu mogłyby przyczynić się do zminimalizowania niespójności w przyszłych rundach opracowywania danych¹⁰.

4.6.3. *Asymetrie*

W UE utrzymuje się problem asymetrii. Mediana asymetrii w handlu usługami w ujęciu względnym wyniosła 10 % w przypadku wszystkich usług państw członkowskich. Mediana ta jest najwyższa w przypadku usług finansowych i wynosi 24 %, a następnie w przypadku usług telekomunikacyjnych, informatycznych i informacyjnych (22 %). W przypadku składników rachunku obrotów bieżących asymetrie te pozostają dość stabilne na przestrzeni czasu, przy czym w przypadku przepływów inwestycji bezpośrednich nawet nieco wzrosły. Utrzymujące się asymetrie dwustronne i asymetrie na poziomie wewnątrzunijnych danych zagregowanych – tj. różnice w danych statystycznych przekazywanych przez państwa członkowskie w stosunku do danych przekazywanych przez partnerskie państwa członkowskie – wywołały pytania dotyczące interpretacji statystyk przez użytkowników danych. Asymetrie dwustronne, asymetrie na poziomie danych wewnątrzunijnych oraz asymetrie na poziomie danych z państw trzecich mają niekorzystny wpływ na porównywalność między krajami i strefami ekonomicznymi, a także na ogólną jakość danych. Zmniejszenie tych asymetrii byłoby ważnym krokiem w kierunku zwiększenia zaufania do statystyk publicznych.

4.7. Sporządzanie i rozpowszechnianie statystyk bilansu płatniczego w czasie obowiązywania obostrzeń w związku z pandemią COVID-19

Wpływ pandemii COVID-19 na statystyki publiczne był szczególnie istotny z punktu widzenia banków centralnych i krajowych urzędów statystycznych. Podmioty zajmujące się zestawianiem statystyk musiały zmierzyć się z brakami danych źródłowych, które to braki stały się problemem z powodu pandemii, i brały udział w interwencjach w zakresie stosowanych metod, aby zaradzić tym wyzwaniom. Wpływ pandemii COVID-19 na respondentów sprawił, że zestawianie statystyk bilansu płatności/międzynarodowej pozycji inwestycyjnej stało się trudniejsze. W związku z tym dane stały się mniej porównywalne w różnych przedziałach czasowych lub mniej reprezentatywne. Imputacja brakujących wartości opierała się na

---

⁹ [Sprawozdanie dotyczące jakości statystyki bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych – wydanie z 2022 r.](#)

¹⁰ W styczniu 2022 r. EBC i Eurostat po raz pierwszy przedstawiły Komitetowi ds. Statystyki Walutowej, Finansowej i Bilansu Płatniczego wspólne sprawozdanie EBC i Eurostatu na temat niespójności w zakresie rachunków narodowych i bilansu płatniczego dotyczących kwartalnych rachunków finansowych i niefinansowych. Prace te powinny w dalszym ciągu służyć jako wsparcie podejmowanych w tym kontekście działań krajowych podmiotów opracowujących dane.

dodatkowych źródłach danych, korektach metodyki doboru prób lub technikach statystycznych. Wśród trudności, z jakimi borykają się podmioty zajmujące się zestawianiem statystyk i użytkownicy statystyk, znalazły się: niedostateczna dokładność danych zagregowanych na poziomie UE, opóźnienia w udostępnianiu źródeł statystyk publicznych oraz większa niepewność i korekty danych¹¹. Największy wpływ na dokładność i wiarygodność odnotowano na początku pandemii, gdy środki łagodzące nie były jeszcze dobrze opracowane.

5. KOSZTY I OBCIĄŻENIA ZWIĄZANE ZE STATYSTYKĄ BILANSU PŁATNICZEGO

Krajowe podmioty opracowujące dane wskazały, że zestawiają statystyki bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych na podstawie danych ze statystyki pierwotnej i korzystają między innymi z danych celnych, danych badawczych na temat wewnątrzunijnego handlu towarami, danych z rejestrów handlowych i administracji podatkowej, danych dotyczących nieruchomości oraz statystyki na temat turystyki. Państwa członkowskie nie mają możliwości łatwego wyodrębnienia szczegółowych kosztów gromadzenia i opracowania danych wymaganych na podstawie rozporządzenia (WE) nr 184/2005 z łącznej kwoty kosztów poniesionych w związku z danymi gromadzonymi do innych celów.

Według szacunków członków grupy roboczej ds. bilansu płatniczego bezpośredni nakład pracy potrzebny do sporządzenia i rozpowszechnienia statystyk bilansu płatniczego w UE wynosi około 557 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (na podstawie informacji z 19 państw członkowskich). Gdy dokona się podziału odpowiedzi według podkomponentu bilansu płatniczego, zbiorem danych pochłaniającym najwięcej nakładów jest kwartalny bilans płatniczy, który wymaga 60,2 % zasobów, następnie miesięczna statystyka bilansu płatniczego (19,7 %), międzynarodowy handel usługami (11,9 %) i bezpośrednie inwestycje zagraniczne (8,1 %).

Z informacji zwrotnych od państw członkowskich wynika, że gdyby nie przekazywano danych do Eurostatu w związku z rozporządzeniem (WE) nr 184/2005, potencjalne oszczędności wynosiłyby 13,2 % ekwiwalentów pełnego czasu pracy. Dane dotyczące bilansu płatniczego są konieczne również do celów krajowych, a państwa członkowskie gromadziły je jeszcze przed wejściem w życie rozporządzenia. W związku z tym do spełnienia jego wymogów konieczne są jedynie ograniczone zasoby dodatkowe. Należy również wziąć pod uwagę fakt, że wymogi określone w rozporządzeniu (WE) nr 184/2005 w znacznym stopniu pokrywają się z zakresem wniosków o udostępnienie danych składanych przez inne organizacje krajowe i międzynarodowe, w szczególności EBC i MFW. Dane opracowywane przez państwa członkowskie konkretnie w celu spełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu (WE) nr 184/2005 nie różnią się od innych danych, które są opracowywane w celu spełnienia innych wymogów dotyczących danych.

W odniesieniu do „innych kosztów” zwrócono się do państw członkowskich o przeprowadzenie oceny skutków badań *ad hoc*.

W kwestii obciążenia respondentów związanego z gromadzeniem danych dotyczących bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych kilka państw członkowskich wskazało, że szacuje koszty ponoszone przez respondentów

---

¹¹ Eurostat i EBC opublikowały notę metodyczną dla państw członkowskich na temat sposobów reagowania na wyzwania: „Guidance on the compilation of balance of payments statistics in the context of the COVID-19 crisis” [„Wytyczne dotyczące zestawiania statystyk bilansu płatniczego w kontekście kryzysu związanego z COVID-19”] Eurostat, Dyrekcja C, Dział C5 – Globalne zintegrowane rozliczenia i bilans płatniczy – Europejski Bank Centralny, Dyrekcja Generalna, Wydział Statystyki – Statystyka zewnętrzna i rachunki sektorowe, 1 lipca 2020 r.

w związku z udziałem w badaniach na kwotę od 1,4 mln EUR (badania informatyczne) do 22,8 mln EUR (pełny zakres podkomponentów bilansu płatniczego). Państwa członkowskie wskazały również, że badania wiążą się z większym obciążeniem pracą małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą podlegać różnym obowiązkom sprawozdawczym.

Od czasu ostatniego sprawozdania z wykonania opublikowanego 26 stycznia 2018 r. Eurostat przekazał państwom członkowskim środki wsparcia na wdrażanie koncepcji i metod statystyki makroekonomicznej, w tym statystyki bilansu płatniczego, w wysokości 1,7 mln EUR.

6. OBSZARY POTENCJALNYCH ULEPSZEŃ I ZMIAN

Państwa członkowskie ogólnie podkreśliły znaczenie współpracy międzynarodowej. Doceniono rolę Eurostatu w tworzeniu grupy roboczej ds. bilansu płatniczego zapewniającej platformę zorganizowanej wymiany poglądów oraz dzielenia się doświadczeniami i dobrymi praktykami w sprawach związanych z rozporządzeniem (WE) nr 184/2005. Ogólnie rzecz biorąc, otrzymane informacje zwrotne stanowią dla Eurostatu zachętę do dalszej współpracy z partnerskimi organizacjami międzynarodowymi w celu harmonizacji wymogów w zakresie przekazywania danych oraz koncepcji i metodyk w poszczególnych obszarach statystyki. Niektóre państwa członkowskie podkreślają potrzebę uzyskania wskazówek dotyczących interpretacji podręczników i wytycznych statystycznych, co potwierdza znaczenie doradztwa metodycznego Eurostatu w zakresie interpretacji ESA 2010 i BPM6 we współpracy z EBC.

Ponadto państwa członkowskie opowiedziały się za tym, aby wytyczne międzynarodowe pozwalały respondentom na wykorzystywanie ich danych dotyczących rachunkowości przedsiębiorstw jako danych źródłowych. W związku z tym Eurostat opracował wytyczne dotyczące sposobu sporządzania szacunków statystycznych zgodnie ze standardami rachunkowości MSSF 16, co gwarantuje, że szacunki te spełniają warunki określone w ESA 2010 i BPM6. Państwa członkowskie wzywają do uproszczenia pojęć statystycznych, co pozwoliłoby zmniejszyć koszty i obciążenie administracyjne. Podczas procesu aktualizacji BPM6 Eurostat regularnie przekazuje państwom członkowskim informacje na temat wszelkich istotnych zmian i zachęca je do udziału w globalnych konsultacjach.

Ponadto państwa członkowskie opowiadają się za upowszechnianiem i udostępnianiem danych tych podmiotów, które rozwijają nową działalność w kilku krajach. Prace związane z kryptoaktywami, technologią finansową, brokerami internetowymi czy usługami rezerwacji noclegów online pozwoliłyby z kolei wyeliminować ewentualne luki w danych.

Kilka państw członkowskich podkreśliło znaczenie szerszego wykorzystywania i szerszej wymiany danych mikro- i makroekonomicznych na poziomie krajowym i międzynarodowym. W tym kontekście uważa się, że korzystne byłoby przyjęcie w przyszłości aktu ustawodawczego umożliwiającego państwom członkowskim wymianę danych z krajami trzecimi. Na przykład dane potrzebne do zestawiania informacji na temat BIZ są obecnie objęte zakresem krajowych ram dotyczących gromadzenia danych statystycznych, które to ramy mają różne formy w zależności od podejścia krajowego. Uważa się, że informacje na temat BIZ kwalifikują się do objęcia systemem wymiany danych na dużą skalę i scentralizowanym systemem sprawozdawczości dla przedsiębiorstw wielonarodowych. Należy ocenić, czy zintegrowane ramy sprawozdawczości w sektorze bankowym (IReF) stanowiłyby standardowe rozwiązanie na potrzeby systemu sprawozdawczości we wszystkich krajach strefy euro.

Niektóre państwa członkowskie uważają, że warto byłoby przeanalizować możliwość szerszego wykorzystania danych administracyjnych na poziomie europejskim. Na przykład Eurostat prowadzi rozmowy z grupą roboczą ds. bilansu płatniczego na temat możliwości

wykorzystania przez sektor usług danych z systemu wymiany informacji o VAT (VIES) w celu dostosowania informacji na temat łącznych usług wewnątrzunijnych oraz możliwości zastosowania danych z małego punktu kompleksowej obsługi (MOSS)/punktu kompleksowej obsługi (OSS) do kategorii sektora usług do celów bilansu płatniczego.

W odniesieniu do istniejących wymogów dotyczących danych państwa członkowskie opowiadają się za utrzymaniem obecnych obowiązków i uniknięciem zmiany rozporządzenia (WE) nr 184/2005 w perspektywie krótko- i średnioterminowej. Obecny obowiązek dotyczący gromadzenia danych miesięcznych uznano za uciążliwy i zasugerowano zmniejszenie stopnia ich szczegółowości. Podobnie, ponieważ wprowadzenie bardziej szczegółowego podziału wiązałoby się ze znacznie wyższymi kosztami, zasugerowano również, aby zrezygnować z tego na tym etapie. Bardziej szczegółowy podział mógłby również wiązać się z większą ilością danych oznaczonych jako poufne przez mniejsze państwa członkowskie.

Niektóre państwa członkowskie opowiedziały się za wprowadzeniem możliwości jednorazowego przekazywania danych w celu obniżenia kosztów. W związku z tym Eurostat otrzymuje dane od państw członkowskich i przekazuje je partnerskim organizacjom międzynarodowym.

7. WNIOSKI

Rozporządzenie (WE) nr 184/2005 umożliwiło dalszą harmonizację statystyki bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych na poziomie całej UE, zwiększenie terminowości danych oraz zapewnienie użytkownikom większej szczegółowości danych.

Państwa członkowskie podkreśliły, że comiesięczne gromadzenie danych jest uciążliwe, a nowe zmienne wiązałyby się z wyższymi kosztami dla podmiotów zajmujących się zestawianiem statystyk i podmiotów składających sprawozdania. Niektóre państwa członkowskie wyraziły ponadto obawy, że jakość miesięcznego bilansu płatniczego nie poprawiłaby się. Państwa członkowskie opowiadają się za tym, aby nie zmieniać rozporządzenia (WE) nr 184/2005 w perspektywie krótko- i średnioterminowej.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki są dość spójne w państwach członkowskich w odniesieniu do znaczenia współpracy między państwami członkowskimi, Eurostatem i partnerskimi organizacjami międzynarodowymi. W szczególności Eurostat wraz z grupą roboczą ds. bilansu płatniczego zapewnia forum służące promowaniu z udziałem państw członkowskich kształtowania polityki w oparciu o dowody oraz wspierania rozwoju makroekonomicznego poprzez dostarczanie rzetelnych danych na temat bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych.